

Előterjesztés
a Balaton Kiemelt Térség 2021-2027 évekre szóló területfejlesztési
programjának végrehajtásáról

Bevezetés

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. számú törvény (15.§ (2) bek. b) pontja) alapján a Balaton Fejlesztési Tanács 2014. évben elkészítette és a Kormánynak elfogadásra benyújtotta a kiemelt térség területfejlesztési koncepcióját és területfejlesztési programját.

A Kormány 1821/2015. (XI. 12.) számú, valamint az azt felváltó 1861/2016. (XII. 27.) számú Kormányhatározatában a koncepciót és a stratégiát elfogadta. A határozat 13. pontja szerint a Kormány

„felkéri a Balaton Fejlesztési Tanácsot, hogy a Balaton Területfejlesztési Koncepció és Balaton Területfejlesztési Stratégiai Program

- a) megvalósulásának folyamatát kísérje nyomon,*
- b) megvalósításáról a nemzetgazdasági miniszter útján háromévente adjon tájékoztatást a Kormánynak, és*
- c) felülvizsgálatát kezdeményezze, ha az szükséges.”*

Tekintettel arra, hogy a Kormány a fejlesztési dokumentumokat először 2015. évben fogadta el, a Tanács 2018. évi munkatervébe felvette a dokumentumok végrehajtásának időszakos értékelését. Tette mindezt arra való tekintettel, hogy a Pénzügyminisztérium Gazdaságtervezésért és Versenyképességért felelős Helyettes Államtitkárságán a Területfejlesztési Tervezési Főosztály koordinációjában 2018 folyamán zajlott az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (OFTK) megvalósulásának vizsgálata, valamint a dokumentum felülvizsgálatának előkészítése.

A fejlesztési dokumentumok megvalósulási folyamatának nyomon követésére, valamint a felülvizsgálattal kapcsolatos feladatok megkezdésére a Tanács 2018 februári ülésén, a 4/2018. (02.16.) határozatban adott felhatalmazást a munkaszervezet számára.

Az elvégzett felülvizsgálati munkáról a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Közhasznú NKft. a 2018. december 4-én, Siófokon tartott ülésen tájékoztatta a Balaton Fejlesztési Tanácsot. A 34/2018. BFT határozatban a Tanács utasítást adott a munkaszervezet számára, hogy végezze el a „Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Hosszú Távú Területfejlesztési Koncepciója 2014-2020; Helyzetelemzés” című dokumentum frissítését, a legfrissebb adatokkal történő aktualizálását 2019 – 2020-ban. Emellett a határozat részét képezte a „Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programja; Koncepció 2014 – 2030” módosításának kezdeményezése, valamint az ebből levezethető fejlesztési stratégia és operatív program kidolgozásának megalapozása.

2019 során lezajlott a koncepció felülvizsgálatához kapcsolódó munka. Ezt követően a Balaton Kiemelt Térség Hosszútávú Fejlesztési Koncepciójának társadalmi egyeztetésre szánt változatát 2020. február 21.-i ülésén a Tanács megtárgyalta, az 5/2020. (II.21) BFT határozattal elfogadta, és társadalmi egyeztetésre bocsátotta a 218/2009. Kormányrendeletbe foglalt szabályok szerint. A dokumentum társadalmi egyeztetése 2020. március 19. – április 24. között zajlott. A koncepció társadalmi egyeztetésen átesett változatát a Balaton Fejlesztési Tanács 2020. május 15-i ülésén megtárgyalta, és a 22/2020. (05.15) számú határozatával elfogadta. Ezzel egyidőben a Tanács a határozatban utasítást adott a Balaton Kiemelt Térség Stratégiai Programja társadalmi egyeztetésre szánt változatának előkészítésére.

A kiemelt térségi Stratégiai Program egyeztetési változata a 2020. december 4-én tartott Tanácsülésen került elfogadásra a 42/2020 (12.04.) BFT határozattal. A dokumentum társadalmi vitája 2020. december 7. – 2021. január 25. között zajlott. Ezt követően négy tematikus tervezési fórumon került megvitatásra a program. A társadalmi és szakmai egyeztetés lefolytatását követően a Balaton Fejlesztési Tanács a 9/2021 (02.19.) határozatával elfogadta a kiemelt térségi Stratégiai Program végleges változatát. Ezzel egyidőben, ugyanezen határozatával a Tanács elfogadta és társadalmi egyeztetésre bocsátotta a Balaton Kiemelt Térség Operatív Programja (2021-2027). c. dokumentumot, melyet a társadalmi egyeztetést követő végső változatban a Tanács a 39/2021 (09.17.) határozatában fogadta el. Ezt követően a Tanács megküldte a terveket a Pénzügyminisztérium számára azzal a szándékkal, hogy a miniszter egyetértése esetén terjessze a dokumentumot a Kormány elé jóváhagyásra.

A térségi tervezési munka jelentőségét erősítette, hogy 2020-2021 során a Tanács által elfogadott kiemelt térségi fejlesztési dokumentumokat a 2021 – 2027 közötti uniós programozási időszak Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben releváns keretprogramjainak terveztük. Ugyanakkor a Tanács által elfogadott kiemelt térségi Operatív Program nem ad elegendő muníciót egy fejlesztési program decentralizált elemeket tartalmazó végrehajtásához. Ezért, ahogy a vármegyék esetében is történik az Integrált Területi Programok vonatkozásában, szükséges egy, az Operatív Programnál mélyebb, a programvégrehajtás konkrét elemeit rögzítő dokumentum a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben is. Azonban mivel a vármegyei Integrált Területi Program a TOP és a TOP Plusz dedikált forrásaira tervezett, a Balaton esetében pedig nincs tudomásunk dedikált forráskeretről, így a kiemelt térségi terv nem az Integrált Területi Program elnevezést kapta, hanem **Végrehajtási Tervként** hivatkozunk rá.

Jelen előterjesztés tárgyát képező Végrehajtási Terv a Kormány által elfogadásra kerülő kiemelt térségi tervek megvalósításának körülményeit, feladat- projektterveit illetve eszközrendszerének kereteit rögzíti. Tekintettel arra, hogy egy hétéves időtávú kiemelt térségi fejlesztési program végrehajtása a régióban sokszereplős feladat (pl. a nagyobb volumenű infrastruktúra-fejlesztési projektek megvalósítását egyeztetni kell az ágazatokkal és az érintett régiókkal, míg például a gazdaságfejlesztési és turisztikai projektek részletes kialakítását meg kell vitatni a helyi szereplőkkel), így a program tervezése és megvalósítása során a partnerség elvén túl a szubszidiaritásnak is érvényesülnie kell. A partnerség érvényesítése érdekében jelen Végrehajtási Terv egyeztetési változatát szakmai, társadalmi egyeztetésre bocsátjuk.

A Végrehajtási Terv szerepe

A Balaton Kiemelt Térség területfejlesztési stratégiai dokumentumai, valamint az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció iránymutatása szerint a Balaton Kiemelt Térségben végrehajtandó, térségi koordinációt igénylő fejlesztéseket, programokat a Balaton Fejlesztési Tanács aktív szerepvállalásával kell megvalósítani. Emellett az 1996. évi XXI. törvény 17.§ (7) bek. c) pontja kimondja, hogy a kiemelt térségi fejlesztési tanácsok irányítják a térség területfejlesztési programjának végrehajtását.

A térségi koordináció erősítése és a harmonikus regionális fejlődés érdekében az alábbi területpolitikai eszközök és peremfeltételek biztosítása indokolt:

1. Az Integrált Területi Beruházási (ITI) eszköz, vagy hasonló logikán alapuló nemzeti program lehetőségek szerinti alkalmazása, annak érdekében, hogy a több alaphól, programhelyről (OP-prioritás-intézkedés) finanszírozott programelemek, kiszámíthatóan, előre tervezhetően és a balatoni specifikumoknak helyet adva legyenek elérhetőek, ezzel is biztosítva a programmegvalósítás integritását, a projektek közötti szinergikus kapcsolat fenntartását.
2. A Balaton Fejlesztési Tanács koordinációs szerepének megerősítése;
  - az OP-k Balaton térségét érintő pályázatait, projektjeit esetében a véleményezési, nyomon követési, monitoring tevékenységeinek biztosítása;
  - a térségi pályázatok, programok végrehajtása kapcsán közreműködői, lebonyolítói szerepkör kialakítása;

Jelen Végrehajtási Terv e két eszköz és peremfeltétel teljesülésének kíván keretet adni, egyfajta pilotként funkcionálva a jelenkori magyar területfejlesztési politikában. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet funkcionalitásából és területi fragmentáltságából fakadóan speciális fejlesztési szükségletekkel bír. Az egyedi területi beavatkozások igénye, figyelembe véve a jelenlegi diverzifikált, ágazati és területi forrásszerkezetet, szükségessé teszi, hogy a kiemelt üdülőkörzet fejlesztése egy integrált térségi fejlesztési keret vagy program keretében valósuljon meg.

Az unióban alkalmazott Integrált Területi Beruházás eszközhöz hasonló logikában működő, több alaphól támogatható integrált, a területi szereplők fokozott bevonásával és felelősségével működtetett végrehajtási modell alkalmazása elősegíti a fejlesztések integrált jellegét és rugalmasságát. A balatoni térség fejlesztési igényeinek sokrétűsége, ám területi dimenzióban törvényileg lehatárolt volta, és a szintézisre épülő területi fejlesztési megközelítés miatt az uniós operatív programok elérhető forrásai mellett a hazai költségvetési támogatásokat is célszerű elérhetővé tenni egy olyan integrált területi fejlesztési eszköz számára, amelyet jelen Végrehajtási Terv körvonalaz. A hatékonyság biztosítása érdekében az integrált térségi fejlesztési eszköz alkalmazása esetén a végrehajtás bizonyos fokú decentralizálása indokolt.

A Balaton Fejlesztési Tanács alkalmas az uniós alapokból és a hazai költségvetésből származó decentralizált források kezelésére. Azonban fontos, hogy a kezelt források mértéke a szervezetrendszer kapacitásaihoz méretezett és a hazai fejlesztéspolitikai rendszerbe illeszkedő legyen. Tekintettel arra, hogy az integrált térségi fejlesztési keret fent körvonalazott modellje Magyarországon újszerű, inkább kisebb összegű szoft elemeket is tartalmazó, térségspecifikus,

területi koordinációt igénylő fejlesztésekre szánt források decentralizált kihelyezése célszerű a következő időszakban.

A nagyobb volumenű infrastruktúra-fejlesztéseket az állam jó hatásfokkal és megfelelő apparátussal hatékonyan hajtja végre a térségben, az ilyen fejlesztések tekintetében a Tanács koordinációs szerepe indokolt.

A Végrehajtási Terv tartalma

Jelen előterjesztés tárgyát képező Végrehajtási Terv a Tanács által elfogadott és Kormány elé terjesztett kiemelt térségi Koncepció, Stratégia és Operatív Programban rögzített célrendszerre épül, összhangban a kapcsolódó vármegyei tervekkel, valamint beépítve az Ügynökség nemzetközi kapcsolataiból származó tudáskészletet.

A kiemelt térségi fejlesztési programban megfogalmazott átfogó, stratégiai és horizontális célok alapvetően három fő fejlesztéspolitikai fókusz köré csoportosíthatók.

1. KLÍMAADAPTÁCIÓ
2. NÉPESSÉGMEGTARTÓ KÉPESSÉG ERŐSÍTÉSE
3. TÉRSÉGI KOHÉZIÓ ERŐSÍTÉSE

E három tematikus fókusz érvényesülését szükséges elősegíteni a következő évek fejlesztéseinek tervezése és végrehajtása során.

A 2021-2027 közötti időszak egyik kiemelt balatoni feladata a következő: ***környezeti és társadalmi szempontból fenntarthatóvá tenni a térségben megvalósult fejlesztéseket, beruházásokat, befektetéseket.***

1. Kiemelt térségi megvalósítású projektek

A Végrehajtási Tervben szereplő projektek első nagy csoportjában a Balaton Fejlesztési Tanács és a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft. kedvezményezettként vagy decentralizált források felett diszponáló közreműködő szervezetként szerepel. A Tervben rögzített tervezett beavatkozások nem pontszerű fejlesztések, hanem jellemzően hosszabb távú projektek, így megvalósításuk időtávja jellemzően a hétéves programozási ciklus egészét lefedi. A három fő tématerülethez kapcsolódó integrált beavatkozások összhangban vannak a Balaton Fejlesztési Tanács által elfogadott hosszútávú Koncepcióval, Stratégiai Programmal és Operatív Programmal.

A három tematikus csomagra osztott projektek megnevezése és indikatív forrásigénye az alábbiakban foglalható össze:

TEMATIKUS CSOMAG	PROJEKTEK MEGNEVEZÉSE	INDIKATÍV FORRÁSIGÉNY (Mrd Ft)
1. KLÍMAADAPTÁCIÓ – A BALATONI KLÍMASTRATÉGIA VÉGREHAJTÁSA	Balatoni Klímaakadémia létrehozása	0,5
	Kisléptékű infrastruktúra-fejlesztések a klímaváltozáshoz történő alkalmazkodás érdekében	7
	Tájobszervatórium létrehozása	1
	Komplex vízpart-rehabilitációs program megvalósítása	40
2. NÉPESSÉGMEGTARTÓ KÉPESSÉG JAVÍTÁSA A BALATON KIEMELT TÉRSÉGBEN	Játékos Balaton	1,5
	„Számít Rád a Balaton” – balatoni fiatalokat segítő letelepedési program	1
	Balatoni önkéntesség	0,5
	Mozdulj Balaton!	1
	Kiemelt térségi terület- és településfejlesztési támogatások	7
3. TÉRSÉGI KOHÉZIÓ ERŐSÍTÉSE	Balatoni Partnerségi Program	1,5
	Közbiztonsági Program	5
	Balatoni Közlekedésszervező Iroda létrehozása	0,1
	Balatoni utastájékoztatói rendszer kiépítése II. ütem	0,75
ÖSSZESEN		66,85

2. Kiemelt térségi ágazati kulcsprojektek

A Végrehajtási Tervben szereplő, ágazati kedvezményezettek által megvalósított kiemelt térségi kulcsprojektek esetén Balaton Fejlesztési Tanács koordinációs és nyomon követési szerepkörrel bír. A Végrehajtási Tervben szereplő kulcsprojektek megvalósítása alapvető térségi érdek, olyan projekteket jelenít meg a terv, amelyek a térség hosszútávú fenntarthatósága szempontjából kiemelt jelentőségűek, azonban az ágazati szereplők saját projektjeinek tekinthetők. A Végrehajtási Terv egyeztetési változata jelenleg a „Vízügyi és közüzemi infrastruktúra-fejlesztések” és a „Közlekedésfejlesztés” ágazati projektjavaslatokat rögzíti, melyek összesített indikatív forrásigénye 255 milliárd forint.

Kiemelt térségi projektkiválasztási kritériumok

A Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programjának végrehajtása során indokoltnak tartjuk egy kiemelt térségi projektkiválasztási kritériumrendszer alkalmazását a megyei Integrált Területi Programok logikájához hasonlóan. E kritériumrendszer alapvetően a kiemelt térségi

koncepcióban és stratégiában lefektetett fejlesztési alapelvek és célok érvényesítését szolgálják. Javasoljuk, hogy minden benyújtott, a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet területén megvalósítani tervezett projektterv értékelésekor vegye figyelembe az alábbi kiemelt térségi kritériumokat az Irányító Hatóság, az ágazati és a területi Operatív Programokhoz benyújtott pályázatok tekintetében egyaránt.

A meghatározott kiválasztási kritériumok az alábbiak:

1. Hozzájárul-e a fejlesztés a kiemelt térség jó ökológiai állapotának fenntartásához?
2. Érvényesül-e a fenntartható környezet és tájhasználat elve?
3. Hozzájárul-e a fejlesztés a térség klímaadaptációs képességének fejlesztéséhez?
4. Érvényesül-e a barnamezős területek prioritása a zöldmezős beruházásokkal szemben?
5. Hozzájárul-e a fejlesztés a kiemelt térség kedvező szociológiai összetételű népességmegtartó-képességének erősítéséhez?
6. Hozzájárul-e a fejlesztési a kiemelt térség belső területi különbségeinek mérsékléséhez?
7. Hozzájárul-e a fejlesztés a térségi ágazati/intézményi szereplők közötti kooperáció erősítéséhez?
8. Hozzájárul-e a fejlesztés a térség hazai és nemzetközi gazdasági versenyképességének javulásához?

A végrehajtás kiemelt térségi intézményi háttere

A Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programjának Végrehajtási Tervéért a Balaton Fejlesztési Tanács, mint kiemelt térségi fejlesztési tanács a felelős szerv. Az 1996. évi XXI. törvény értelmében a Balaton Kiemelt Üdülőkörzetben a Balaton Fejlesztési Tanács látja el a területfejlesztési koncepció és program kidolgozását, a területrendezési terv készítésében való közreműködést és más közös területfejlesztési feladatokat.

A törvény 16. § értelmében a Tanács

- vizsgálja és értékeli a kiemelt térség társadalmi és gazdasági helyzetét, környezeti állapotát, adottságait, a vizsgálatok során felhasznált információkat és a vizsgálatok eredményeit a területi információs rendszer rendelkezésére bocsátja,
- az országos fejlesztési és területfejlesztési koncepcióval összhangban kidolgozza és a Kormánynak elfogadásra benyújtja a kiemelt térség területfejlesztési koncepcióját, a kiemelt térség területfejlesztési programját,
- megállapodást köthet az érintett miniszterekkel a térségi fejlesztési program finanszírozásáról

- figyelemmel kíséri az operatív programok térséget érintő feladatainak végrehajtását, erre irányuló kormányzati döntés esetén közreműködik az operatív programok térséget érintő feladatainak végrehajtásában

Emellett a kiemelt térségi tanácsok a törvény 17.§ értelmében

- előzetesen véleményezik a kohéziós célú európai uniós források felhasználását megalapozó legmagasabb szintű nemzeti tervezési dokumentumot, az országos, továbbá a kiemelt térséget érintő ágazati és területi terveket,
- a területfejlesztés stratégiai tervezéséért felelős miniszter útján a Kormány elé terjesztik a térség területfejlesztési koncepcióját és programját,
- irányítják a térség területfejlesztési programjának végrehajtását,
- döntenek a hatáskörükbe utalt fejlesztési források tekintetében azok felhasználásáról.

Az integrált területi logikával bíró fejlesztési programok decentralizált területi felelőseivel, így a Balaton Fejlesztési Tanáccsal, minden operatív program irányító hatósága együttműködik. A BFT munkaszervezeti feladatait a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft. (továbbiakban Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft.) látja el. A központi költségvetés által finanszírozott programok, így a kiemelt térségi beruházások megvalósítását területileg decentralizált közreműködő szervezetek segíthetik, mely feladatot a BFT munkaszervezete a Balatoni Integrációs Közhasznú Nonprofit Kft. megfelelően el tud látni több éves tervező, programozó, monitoring, valamint pályázat-menedzsment tapasztalata és stabilan foglalkoztatott, tapasztalt munkatársai révén.

A Végrehajtási terv szakmailag megalapozott és eredményes végrehajtása, illetve a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet hosszútávú érdekeinek hatékony érvényesülése érdekében javasoljuk tematikus térségfejlesztési munkacsoportok Balaton Fejlesztési Tanács által történő létrehozását. A munkacsoportok elsődleges feladata, hogy a kiemelt üdülőkörzet tekintetében releváns támogatási konstrukciókat szakmai és térségi ismereteik, kapcsolatrendszerük révén magas szakmai színvonalon véleményezhessék, illetve az Irányító Hatóságokkal konzultáljanak a megvalósult fejlesztésekről. A munkacsoportok további feladataként azonosítható elsőként a projektgenerálás, a hazai és nemzetközi jó példák, jó gyakorlatok disszeminációja, a projektötletek és tervek becsatornázása mind a Tanács, mind az Ügynökség, mind pedig ezeken keresztül a minisztériumok, Irányító Hatóságok felé.

Ilyen operatív szintű szakmai szervezetek létrehozása, eredményes és erőforráshatékony működtetése a kiemelt térségi fejlesztési program szerteágazó tematikája miatt csak fókuszáltan, több szakterület integrációjával képzelhető el. Ennek értelmében három tematikus munkacsoport létrehozása javasolt:

1. Klímaadaptációs és fenntarthatósági munkacsoport
2. Társadalmi kihívások munkacsoport
3. Térségi kohézió munkacsoport

Monitoring és kommunikációs terv

A 2021-2027 közötti időszakra szóló program kapcsán cél, hogy a fejlesztési programban szereplő prioritások és intézkedések megvalósulásáról legalább évente jelentést készít a Balaton Fejlesztési Tanács a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Közhasznú NKft. szakmai megvalósításában. A jelentéseket a program megvalósításhoz kapcsolódó finanszírozási programok (pl. operatív programok, egyéb hazai finanszírozású és nemzetközi támogatású programok) információs rendszeréből kinyert adatok alapján, valamint az egyes, a stratégiába foglalt intézkedésekhez kapcsolódó, nyilvános adatbázisokban elérhető, vagy egyedi adatgyűjtésen alapuló indikátorok elemzésével szükséges összeállítani összhangban a területi monitoring rendszerről szóló 37/2010. Kormányrendelettel.

A Balaton Fejlesztési Tanács ülésén az éves munkaterv szerint állandó napirendi pontként szerepel a fejlesztési program végrehajtásáról történő tájékoztatás. Az Ügynökség honlapján (balatonregion.hu) és a hozzá köthető médiafelületeken az aktualitásoknak megfelelő, rendszeresen frissülő tartalmak jeleníthetők meg.

Siófok, 2022. december 13.

Balatoni Integrációs Közhasznú NKft.

Határozati javaslat**...../2022. (12.16.) BFT határozat**

a Tanács a Balaton Kiemelt Térség 2021-2027 évekre szóló területfejlesztési programjának végrehajtásáról szóló előterjesztést megtárgyalta és az alábbi határozatot hozta:

1./ A Balaton Fejlesztési Tanács elfogadja a Balaton Kiemelt Térség Fejlesztési Programja (2021-2027) Végrehajtási Tervének egyeztetési változatát és kezdeményezi, hogy a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. folytassa le a Terv elfogadását követő 45 napban a Végrehajtási Terv szakpolitikai és társadalmi egyeztetését.

2./ A Tanács megbízza a Balatoni Integrációs és Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft-t hogy a Végrehajtási Terv szakpolitikai, társadalmi egyeztetésének eredményeiről a Balaton Fejlesztési Tanács 2023 februári ülésén tájékoztassa a Tanácsot, és terjessze elő a Végrehajtási Terv egyeztetett változatát.

Felelős: Dr. Molnár Gábor ügyvezető

Határidő: értelem szerint